

**QORTI ĊIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)**

**IMHALLEF
ONOR. JOSEPH AZZOPARDI LL.D.**

Illum il-Ġimgha, 7 ta' Lulju 2017

Kawza Nru: 4

Ċitazzjoni Nru: 154 / 05 JA

**A B f'isimha u ghan-nom u in
rappreżentanza tal-interessi
tal-minuri bintha C B, u dan
b'digriet tat-23 ta' Mejju 2005;
u b'digriet tas-7 t'Ottubru 2011
l-attriċi A B rrvirtiet għal
kunjom xubitha, ċjoe' D**

-vs-

E B

Il-Qorti,

**Rat iċ-ċitazzjoni ppreżentata mill-attriċi fis-16 ta' Mejju 2005 li
permezz ġie ppremess:**

Illi l-partijiet kontendenti nġhaqdu fiż-żwieġ fit-3 ta' Ġunju 2001, minn liema żwieġ twieldet tifla, il-minuri C B; u

Illi l-hajja konjugali bejn il-partijiet kontendenti ma għadhiex aktar possibbli minhabba htijiet imputabbli lill-konvenut u senjatament minhabba vjolenza, eċċessi, moħqrija u nġurji gravi da parti tal-konvenut fil-konfront tal-attriċi, u *in subsidium*, għax iż-żwieġ tkisser irrevokabilment; u

Illi l-attriċi ottjeniet d-debita awtorizzazzjoni tal-Onorabbli Qorti Ċivili (Sezzjoni tal-Familja) fit-18 ta' Marzu 2005 sabiex tkun tista' tipproċedi b'din l-istess istanza; u

Illi tentattivi sabiex jintlaħaq ftehim bonarju ma swew għal xejn, u għalhekk kellhom jiġu ntavolati l-proċeduri odjerni;

Jgħid għalhekk il-konvenut għaliex din l-Onorabbli Qorti m'għandhiex:-

1. Tiddikjara u tippronunzja s-separazzjoni personali bejn il-partijiet kontendenti minhabba raġunijiet imputabbli lill-konvenut, u tawtorizza lill-attriċi tgħix separatament mill-konvenut.
2. Tafda l-kura u l-kustodja tal-minuri C f'idejn l-attriċi.
3. Tikkundanna illi l-konvenut sabiex iħallas lill-attriċi għaliha u għall-imsemmija minuri, dik ir-retta alimentarja xierqa u adegwata li tiġi ffixsata minn din l-istess Qorti.
4. Tapplika kontra l-konvenut, interament jew in parti, id-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 48 *et seq* tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta.

5. Tiddikjara xolta l-komunjoni tal-akkwisti eżistenti bejn il-partijiet kontendenti u tordna li l-istess oġġetti formanti parti mill-istess komunjoni jiġu maqsuma f'żewġ porzjonijiet kif jiġi stabbilit u ordnat minn din il-Qorti, liema porzjonijiet jiġu assenjati waħda lill-attriċi u l-oħra lill-konvenut, okkorrendo bl-opera ta' periti nominandi.
6. Tinnomina Nutar Pubbliku sabiex jirċievi l-att ta' diviżjoni relattiv u kuraturi sabiex jirrappreżentaw lill-eventwali kontumaċi fuq l-istess att.
7. Tikkundanna lill-konvenut jikkonsenja lill-attriċi l-beni dotali u parafernali kollha tagħha u tordna illi l-attriċi tiġi mogħtija l-pjena amministrazzjoni tal-beni parafernali tagħha.
8. Tawtorizza lill-attriċi illi tirreġistra ossija tniżżel fir-Registru Pubbliku s-sentenza eventwalment mogħtija minn din l-Onorabbli Qorti.

Bl-ispejjeż kontra l-konvenut ingunt għas-subizzjoni.

Rat in-nota ta' eċċezzjonijiet tal-konvenut ippreżentata fis-6 ta' Ġunju 2017 li permezz tagħha ġie eċċepit:

1. Illi l-eccipjent kien u għadu jixtieq isalva ż-żwieġ tiegħu, iżda mill-atteggjament tal-attriċi jidher ċar illi hi qiegħda tagħmel minn kollox biex iż-żwieġ jitkisser irrimedjabbilment.
2. Illi l-attriċi kkommettiet u għadha qiegħda tikkommetti htijiet serji ħafna li huma ta' theddida serja għaž-żwieġ

tagħhom u li rrendew il-ħajja matrimoniali diffiċli hafna.
Fost dawn il-ħtijiet insibu:

- a) l-aggressivita' u vjolenza da parti tal-attriċi u ta' ommha li kien kostrett jgħix taħt l-istess saqaf magħha;
- b) iċ-ċaħda mis-sess għal sentejn u tliet xhur;
- c) l-attriċi mpedietu milli jara lil bintu għal 10 xhur mid-19 ta' Lulju 2004, ħlief darba fl-10 ta' Awissu 2004 meta kien il-*birthday* tagħha, u fit-30 ta' Diċembru 2004 għal żmien il-Milied, u taħt superviżjoni;
- d) zammitu milli jagħmel Masters Degree fl-Ekonomija;
- e) zammitu milli jsiefer fuq xogħol tan-National Statistics Office meta xogħlu huwa ta' responsabbilta' kbira fuq il-Balance of Payments ta' pajjiżna u zammitu milli jsuq karozza;
- f) zammitu milli jixtri *mobile phone*;
- g) tellfitu kariga ta' Manager fin-National Statistics Office;
- h) waslet biex sakkritu għewwa d-dar u ma ħallietux johroġ minn hemm;
- i) f'okkażjoni oħra, qaflitu barra mid-dar billi biddlet is-serratura;
- j) zammitu milli jilbes *casual*, bil-*jeans* jew *bix-shorts*;
- k) sfurzatu u ġieġħlitu jmur għand psikjatra, li ma sabx x'jikkuralu.

3. Illi l-eċċipjent ma kienx il-kaġun għat-*tkissir taż-żwieġ*. Iżda kemm-il darba tkun ser tiġi ppronunzjata s-separazzjoni personali bejniethom, l-attriċi għandha tiġi unikament akkollata bir-responsabbilita' għall-firda għar-raġunijiet hawn fuq indikati u hafna oħrajn.
4. Illi f'okkażjoni meta kien hemm l-inkwiet fid-dar, ċertu PS1133 Joseph Borg sforza u gieghel lill-eċċipjent imur jorqod għand missieru '*għal-lum*' biex l-affarijiet jikkalmaw, iħda l-attriċi ħadet is-sopravvent u wara xi granet biddlet is-serratura u l-eċċipjent ma setax jidhol lura fid-dar matrimonjali.
5. Illi l-eċċipjent jiċhad illi rrenda ruħu ħati ta' '*vjolenza, eċċessi, mohqrija u nġurji gravi*'. Kienet l-attriċi li kemm-il darba attakkatu fiżikament u hu kien kostrett jilqa' d-daqqiet tagħha.

Salvi eċċezzjonijiet oħra.

Rat id-digriet tagħha tat-13 ta' Jannar 2006 li permezz tiegħu hatret lill-Avukat Dottor Veronica Galea Debono biex tirrelata dwar it-talbiet attriċi wara li tiegħu konjizzjoni tal-eċċezzjonijiet tal-konvenut;

Rat ir-rapport tal-istess perit legali, debitament maħluf.

Semgħet il-partijiet fir-rigward ta' diversi rikorsi li saru fil-mori tal-kawża;

Ikkunsidrat:

TORT

Illi f'din il-kawża ta' separazzjoni ngiebu diversi provi li pero' kienu aktar ikkonċentrati fuq it-tort għat-tifrik taż-żwieġ milli fuq affarijiet oħra li solitament itawlu dawn it-tip ta' kawzi. Ittelligħu diversi xhieda iżda fil-fehma tal-Qorti l-aktar xhud li tat indikazzjoni ta' dak li kien qed jįgri bejn il-partijiet kienet is-*social worker* Doreen Camilleri li għalhekk il-Qorti se tirriproduċi x-xhieda tagħha:

“Jiena naħdem bħala Social Worker fl-Aġenzija tal-Appoġġ. Jiena naf liż-żewġ partijiet pero' jiena proprjament niġi Social Worker ta' A B. A ġiet referuta lili mis-Servizz tal-179, u ċjoe' Help Line tal-Appoġġ. Jiena naħdem fis-sezzjoni tal-Domestic Violence. A kienet ċemplet il-179 u l-għada ċemplet l-aġenzija u jiena spiċċajt ħadt il-każ. Jiena kellimt lil A fuq it-telefon dakinhar, u ċjoe' f'xi Lulju tal-2004 u peress li din beżgħet titlaq mid-dar jiena flimkien ma' kollega tiegħi għamilna home visit għandha xi ġimġha wara. L-għada li A kienet ċemplet l-Appoġġ, naf illi E B kien għamel ukoll kuntatt mal-Men's Services tal-Appoġġ u kien għamel appuntament. Dan nafu għaliex jiena 'Service Area Leader'.

Waqt il-home visit li kont mort ma' Pauline Mercieca tkellimt ma' A u ommha u huma rrakkontawli minn x'hiex kienu għaddew. Huma qaluli li E B kien ħareġ mid-dar xi ġimġha qabel fuq parir tal-Pulizija, u li meta kien id-dar kien jikkontrolla s-sitwazzjoni, u ċjoe' ma kienx iħallihom jirrispondu telefon. Fil-fatt jiena għamilt xi xahar nipprova nċempel lil A imma kien dejjem off the hook. Huma qaluli li E kien anki refa' jdejh fuqhom it-tnejn. A qalet li ma kinitx titla' fuq il-bejt għax E ma kienx iħalliha titla'. Fil-fatt meta dħalna aħna x-shutters kienu magħluqin kollha. A kienet qalet li ma kienx iħalliha titla' fuq il-bejt biex ma tħarix lejn irġiel oħra. Niftakar li kont osservajt li A u t-tifla tagħha kienu pallidi hafna. Skond A, ir-raġel tagħha ma kienx iħalliha tarmi l-wipes tal-baby qabel ma jarahom hu. Kien anki jrid jara bottijiet tal-ikel qabel ma tarmihom ħalli jara x'kien qed jintuża u jikkontrolla. Jiena rajt hafna elementi li skond jiena juru sitwazzjoni ta' persuna li trid tikkontrolla kollox

god-dar. Rajt u osservajt li A u ommha kienu jidhru mbezzgħin. Kienu saħansitra talbu l-permess tiegħi biex jarmu xi bottijiet tal-ikel biex jaraw jekk hix xi haġa normali li tarmihom.

Jiena lil A kont għidtilha li kellha tieħu parir legali u fil-fatt naf li ddeċidiet li tmur għand avukat bl-uffiċċju ġewwa l-Mosta għax bezzgħat tmur iżjed 'il bogħod. Jiena kont zammejt kuntatt magħha bit-telefon u hija nformatni li bil-mod il-mod kienet bdiet toħroġ mid-dar. Home visits niftakar li għamilt tnejn żgur iżda jista' jkun għamilt tlieta. Imbagħad f'Awissu tal-2004 kien il-birthday tat-tifla u s-Sur B xtaq jara t-tifla. Dan nafu għaliex kien ċempilli l-avukat tiegħu stess. Ma nafx min kien l-avukat tiegħu. Jiena kont irrangajt biex il-partijiet u t-tifla jiltaqgħu l-Appoġġ pero` ma kontx preżenti jien. L-istess ġara f'Diċembru għall-Christmas iżda din id-darba jiena kont preżenti waqt il-laqgħa. Niftakar fil-fatt li s-Sur B kien 'upset' u kien anki daqsxejn pastaż verbalment versu A u anki lili. Rajt li kien ferħan ħafna li kien qed jara t-tifla u anki għabilha xi toy. Meta għidt kliem pastaż fil-fatt is-Sur B ma wżax kliem ħażin jew oxxen iżda sempliciment għadda xi 'snide remarks' fis-sens illi t-tifla tixbaħ lilu għaliex brava. Huwa deher emmozzjonat ħafna li kien mat-tifla tiegħu, tant hu hekk li anki kien beka. Qal il-kliem 'ara x'għamluli'. Sakemm l-affarijiet kienu kalmi kienet qed tieħu gost tilgħab ma' missierha, iżda għamlet pass lura meta ratu ftit urtat. L-għada ta' din il-laqgħa, il-konvenut kien ċempilli u skuża ruħu miegħi tal-komportament tiegħu.

Imbagħad f'Marzu jien kont irreferejt lit-tifla għal 'psychological Services, għaliex A kienet qaltli li kienet inkwetata bl-aġir tat-tifla, u dan fis-sens li 'she was lashing out' għal kull haġa ta' xejn u meta tisma' l-għajjat tgħid 'bħal papa'. Jien qgħadt fuq dak li qaltli A u ma għamiltx find out' tiegħi jekk dan kollu kienx veru jew le. Jiena kont irreferejt il-każ lil 'Supervised Access Visits' pero' kien hemm 'waiting list' tant twila li l-missier spiċċa biex ma kellux aċċess għat-tifla għaliex A kienel tibza'. B'hekk l-uniċi drabi li seta' jara t-tifla kienu f'Awissu u f'Diċembru f'dawk iż-żewġ okkażjonijiet li semmejt, u

dan għaliex irrangajt jiena. Naf li wara Diċembru tal-2004 kien hareġ Digriet tal-Qorti għal 'supervised access'.

Wara Diċembru tal-2004 jiena ftit li xejn kont bqajt involuta fil-każ, tant hu hekk li f'Ġunju 2005 għalaqt il-file. Naf ukoll li l-konvenut ma kienx beda jagħmel użu mill-'Men's Services' għaliex wara li mar l-ewwel appuntament hass li ma kellux bżonn ikompli."

Illi meta xehdet in kontro-eżami, ix-xhud qalet testwalment illi:-

"Il-'Men's Services' qegħdin hemm għal dawk l-irġiel li jabbużaw, u jsawtu n-nisa. Jiena qatt ma kelli okkażjoni li nkellem lill-konvenut waħdu bil-kwiet. Bħala social worker ta' A jiena ma nkellimx lir-raġel tagħha iżda jkun hemm social worker ieħor tal-Men's Services li jagħmel dan. Jekk jixtieq ir-raġel ikun jista' jqabbad social worker tiegħu mill-Generic jew Initial Response Team u mhux mill-Domestic Violence Unit. Suppost qalulu iżda m'inx certa.

Jiena jidhirli li l-verżjoni li tatni A hija dik li kienet komda tgħidli u kellha kull opportunita' li tgħidhieli. Jiena ma deherlix li rajt xi problemi psikoloġiċi bejn A u ommha. Kieku dan kien il-każ kont nirreferiha lill xi hadd. Xogħolna mhuwiex wieħed investigattiv. Jiena ma ppruvajtx nistabbilixxi jekk A u ommha kienux l-ewwel li kienu qegħdin jerfġu jdejhom fuq il-konvenut. Ma hariġx il-fatt li meta kienet tinqala' xi tilwima l-konvenut kien jipprova joħroġ 'il barra iżda A u ommha kienu jimpeduh milli joħroġ mid-dar, iżda minn dak li qalulu huma hareġ il-kuntrarju, u ċjoe' li kien il-konvenut li tefagħhom 'il barra.

Jiena nagħmilha ċara li dan kollu li xhedt huwa a bażi ta' dak li qaltli A, għaliex jiena l-verżjoni tagħha biss smajt, u dan peress illi xogħolna mhuwiex li nagħmlu investigazzjoni. A kienet qaltli li kienel anki għamlet xi rapport lill-pulizija. Ma niftakarx jekk tlabtx biex nara dawn ir-rapporti. Ahna f'xogħolna ma nagħmlux verifiki.

Dorielli qaltli li l-konvenut kien hareġ mid-dar fuq parir tal-pulizija u li hija kienet bidlet is-serratura ġurnata jew tnejn wara li telaq. Niftakar li kien hemm każ il-Qorti dwar li nbidlet is-serratura u jiena kont akkumpanjajt lil A il-Qorti, iżda ma niftakarx jekk għamiltx hekk għax kont imħarrka jew bħala 'support'. Żgur li ma kontx xhedt u lanqas dħalt fl-Awla. Il-parir dwar it-tibdil fis-serratura ma kontx tajtu jiena. M'għidtilhiex biex tbiddlu lura u ma niftakarx jekk għidtilhiex li għamlet hażin."

Illi l-Qorti peress li semgħet il-partijiet f'xi okkażjonijiet rigward id-diversi rikorsi li saru, waslet għall-istess konkluzjoni, u ċjoe' li ż-żewġ partijiet kienu jahtu ugwalment għat-tifrik taż-żwieġ – fi kliem ieħor il-Qorti thoss li l-partijiet t-tnejn jahtu għat-tifrik taż-żwieġ, u spiċċaw jgħixu go *“sistema costante di vessazione e di disprezzo, di oltraggio e di umiliazioni che rendono almeno inopportabile l' abitazione e la vita commune”*. (**“Caterina Agius vs Benedict Agius”** – deċiża mill-Prim Awla fit-13 ta' Ġunju 1967). Dan independentement mill-fatt li issa ż-żwieġ huwa annullat b'deċiżjoni tat-Tribunal Ekklesjastiku.

MINURI

Illi għalkemm il-Qorti tat digrieti li permezz tagħhom akkordat aċċess lill-konvenut, sfortunatament dan l-aċċess ilu ma jiġi eżerċitat mhux b'tort tal-istess konvenut iżda minhabba d-diffikulta' ta' komunikazzjoni li għandha l-minuri. Il-Qorti stess ippruvat tikkomunika magħha fil-bidu tal-proċeduri iżda mingħajr suċċess. Għalhekk għalkemm din il-Qorti se tħalli d-dritt tal-aċċess miftuħ, mhux se tiffissa hinijiet u granet għaliex taf li dan huwa inutili. F'dan l-aspett tissimpatizza mal-konvenut li jhallas il-manteniment għall-minuri mingħajr ma jaraha.

ALIMENTI

Illi ma hemmx kwistjoni li l-alimenti lill-attriċi issa ntemmu għaliex għaddew hames snin mill-annullament skond l-artikolu 20 (5) tal-Att dwar iż-Żwieġ. Hemm biss lok li l-konvenut iħallas manteniment għall-minuri u l-Qorti taqbel li dan għandu jibqa' fil-livell tad-digriet viġenti. ossija €200 fix-xahar sakemm il-minuri tagħlaq tmintax-il sena jew tkun impjegata skond liema tirrikorri l-ewwel, u jekk tibqa' tistudja sakemm tagħlaq 23 sena.

Illi l-konvenut qed jitlob rifiżjoni tal-ammont żejjed li qed jgħid li ħallas madankollu dan ma jiformax parti mit-talbiet f'din il-kawża u għalhekk jekk huwa ħallas xi ammonti żejda dan id-dritt tiegħu jibqa' impregudikat.

DEKADENZA

Illi l-attriċi għamlet ukoll is-solti talbiet għad-dekadenza skond l-artikoli 48 *et sequitur* tal-Kodiċi Ċivili;

48. *(1) Il-parti, ir-raġel jew il-mara, illi tkun il-ħtija tal-firda għal waħda mir-raġunijiet imsemmijin fl-artikoli 38 u 41 titlef –*

(a) il-jeddijiet imsemmijin fl-artikoli 631, 633, 825, 826 u 827;

(b) dak kollu li tkun kisbet mill-parti l-oħra b'donazzjoni bi ħsieb taż-żwieġ, jew waqt iż-żwieġ, jew taħt titolu ieħor gratuwitu;

ċ) kull jedd ta' parti miż-żwieġ għan-nofs tal-akkwisti illi jkunu saru l-aktar bil-ħidma tal-parti l-oħra wara data stabbilita mill-Qorti bhala d-data meta l-parti għandha tkun kunsidrata li minnha tkun ħatja tal-firda. Għall-finijiet ta' dan il-paragrafu biex jiġi determinat jekk akkwist ikunx sar l-aktar bil-ħidma ta' waħda mill-partijiet fiż-żwieġ,

għandhom jitqiesu l-kontributi b'kull mod taż-żewġ partijiet skont l-artikolu 3;

(d) il-jedd li gġieghel lill-parti l-oħra, f'kull każ, li taġhtiha l-manteniment bis-saħħa tal-obbligu li jitnissel miż-żwieġ.

Illi l-artikoli 38 u 41 imsemmija f'dan l-artikolu jsemmu adulterju u abbandun rispettivament.

Illi l-Artiklu 51 u 52 jgħidu illi:

51. Il-firda li ssir minhabba xi waħda mir-raġunijiet imsemmijin fl-artikolu 40, tista' jkollha l-effetti msemmijin fl-artikolu 48, meta l-Qorti jidhrilha li, taht iċ-ċirkostanzi tal-każ, għandhom jgħoddu, f'kollox jew f'biċċa, id-dispożizzjonijiet ta' dak l-artikolu.

52. Hu mħolli wkoll f'idejn il-Qorti li tiddeċiedi, skont iċ-ċirkostanzi, jekk id-dispożizzjonijiet tal-artikolu 48 għandhomx jgħoddu, f'kollox jew f'biċċa, għar-raġel u għall-mara, jew għal wiehed jew għall-oħra biss, inkella, m'għandhomx jgħoddu għal hadd minnhom, jekk il-wiehed u l-oħra jkun u htiya ta' eġhmil li jagħti lok għall-firda.

Illi din il-Qorti allura għandha d-diskrezzjoni jekk tapplikax il-provvedimenti tal-artikolu 48 jew le. F'dan il-każ fil-verita' dawn il-konsiderazzjonijiet għandhom valur aktar akkademiku peress li ż-żwieġ gie mħassar iżda din il-Qorti qed taqbel ukoll mal-perit legali f'dan l-aspett li ma kienx hemm raġunijiet għall-akkoljiment ta' dawn it-talbiet.

KOMUNJONI TAL-AKKWISTI

Illi kif semmiet ukoll il-Perit Legali ftit jew xejn ingiebu provi fuq il-komunjoni tal-akkwisti u f'kull każ jidher li ma hemm xejn x'jinqasam għaliex l-attriċi tgħix ma' bintha go fond li hija wirtet u allura huwa tagħha (parafernali). Il-konvenut pero' qed jitlob lura xi oġġetti personali tiegħu li ħalla d-dar meta telaq u allura għandu dritt jehodhom lura. Dawn se jkunu ndikati fil-parti dispożittiva tas-sentenza.

DEĊIŻJONI

Għal dawn il-motivi l-Qorti tiddeċiedi din il-kawża billi:

- 1. tilqa' l-ewwel talba iżda b'dan li t-tort jinqasam indaqs bejn il-partijiet;**
- 2. filwaqt li taffida l-kura u kustodja tal-minuri C B lill-attriċi, thalli impregudikat id-dritt ta' aċċess lill-konvenut;**
- 3. tordna lill-istess konvenut ihallas manteniment ta' €200 fix-xahar lill-attriċi għall-minuri C B, u *stante* li llum-il ġurnata ż-żwieġ hu annullat u allura m'hemmx lok għal aktar manteniment bejn il-kontendenti, tiċhad it-tielet talba fejn jirrigwarda l-manteniment għall-attriċi;**
- 4. ittemm il-komunjoni tal-akkwisti b'effett immedjat, u tordna lill-attriċi tirritorna lill-konvenut l-arloġġ tal-idejn, ċurkett tad-djamanti u għodda;**
- 5. tastjeni milli tiehu konjizzjoni tal-hames talba;**
- 6. għal kull buon fini tilqa' s-sitt talba b'dan li tiddikjara li l-fond fejn tabita l-attriċi huwa parafernali tagħha.**

L-ispejjeż kollha tal-kawża jinqasmu ndaqs bejn il-partijiet.

Moqrija.

Onor. Joseph Azzopardi LL.D.
Imħallef.

Mario Debono
Deputat Registratur